

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2008)

6ο Συνέδριο ΕΤΠΕ «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»

Ένα Μοντέλο Αξιολόγησης Προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Ενηλίκων από Απόσταση

Σπύρος Μήλλας, Συμεών Ρετάλης, Κωνσταντίνος Σιασιάκος

Βιβλιογραφική αναφορά:

Μήλλας Σ., Ρετάλης Σ., & Σιασιάκος Κ. (2026). Ένα Μοντέλο Αξιολόγησης Προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Ενηλίκων από Απόσταση. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 1, 329–336. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/9579>

Ένα Μοντέλο Αξιολόγησης Προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Ενηλίκων από Απόσταση

Σπύρος Μήλλας, Συμεών Ρετάλης, Κωνσταντίνος Σιασιάκος

Πανεπιστήμιο Πειραιά

Spiros_M@mycosmos.gr, retal@unipi.gr, siassiakos_k@ideke.edu.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανάγκη για ποιότητα και ορθολογικότερη κατανομή, διάθεση και διαχείριση των διαθέσιμων πόρων καθιστά την αξιολόγηση προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ενηλίκων αναπόσπαστο μέρος της εκπαίδευσης ενηλίκων. Βέβαια δεν θα πρέπει να αγνοηθεί και η παιδαγωγική διάσταση της αξιολόγησης που αναφέρεται στην καταλληλότητα και αποτελεσματικότητα των διδακτικών μεθόδων, του διδακτικού υλικού, κλπ. Η συγκεκριμένη εργασία προτείνει ένα μοντέλο αξιολόγησης προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ενηλίκων από απόσταση. Το συγκεκριμένο μοντέλο εφαρμόστηκε στο Κέντρο Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Ενηλίκων από Απόσταση (Κ.Ε.Ε.ΕΝ.ΑΠ). Η ανάλυση των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή του προτεινόμενου μοντέλου αξιολόγησης στο Κ.Ε.Ε.ΕΝ.ΑΠ μπορούν να χρησιμοποιηθεί για να εξαχθούν συγκεκριμένες προτάσεις σχετικά με τη βελτίωση του εκπαιδευτικού υλικού, της διανομής του εκπαιδευτικού υλικού και του ρόλου των εκπαιδευτών, με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι να απολαύσουν καλύτερης ποιότητας υπηρεσιών δια βίου μάθησης από απόσταση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Μοντέλο αξιολόγησης, Εκπαίδευση ενηλίκων από απόσταση

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΑΠΟ ΑΠΟΣΤΑΣΗ

Στο έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Η πραγμάτωση μιας ευρωπαϊκής περιοχής δια βίου μάθησης» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2001) επισημαίνεται εκ νέου η σπουδαιότητα της δια βίου μάθησης για όλους τους ευρωπαίους πολίτες και υπογραμμίζεται ένα από τα κύρια μηνύματα ότι «τα παραδοσιακά συστήματα πρέπει να αναμορφωθούν για να γίνουν περισσότερο ανοικτά και ευέλικτα, έτσι ώστε οι σημερινές ανισότητες να μη διαιωνίζονται και οι μαθητευόμενοι να έχουν ατομική πρόσβαση στη μάθηση, η οποία θα είναι κατάλληλη για τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα τους σε οποιοδήποτε στάδιο της ζωής τους». Επιπροσθέτως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο έγγραφο «Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ποτέ δεν είναι αργά για μάθηση» » (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2006) αναφέρει τη σπουδαιότητα της εκπαίδευσης ενηλίκων ως βασικό στοιχείο της δια βίου μάθησης. Ειδικότερα υπογραμμίζει ότι η εκπαίδευση ενηλίκων μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της ιδιότητας του πολίτη και των ικανοτήτων του.

Ανακύπτει επομένως η ανάγκη για ένα ανοικτό, εύκολα προσβάσιμο, ευέλικτο και υψηλής ποιότητας σύστημα εκπαίδευσης ενηλίκων. Η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, η οποία είναι υπεύθυνη για την προώθηση της δια βίου εκπαίδευσης στον ελλαδικό χώρο, σχεδίασε, ανέπτυξε και εφάρμοσε την εκπαιδευτική δομή του «Κέντρου Επιμόρφωσης-Εκπαίδευσης Ενηλίκων από Απόσταση».

Το Μοντέλο Ηλεκτρονικής Μάθησης του Κ.Ε.Ε.ΕΝ.ΑΠ. συνδυάζει τεχνικές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και της παραδοσιακής εκπαίδευσης ενηλίκων (blended learning model). Η μαθησιακή διαδικασία έχει μαθητο-κεντρικό χαρακτήρα και βασίζεται στις αρχές της μάθησης με εξατομικευμένο ρυθμό, της συμβουλευτικής επικοινωνίας, της συνεργατικότητας και αλληλεπίδρασης μεταξύ εκπαιδευόμενων και εκπαιδευτών, καθώς και μεταξύ των εκπαιδευόμενων για την πραγματοποίηση μαθησιακών δραστηριοτήτων, τόσο δια ζώσης όσο κι από απόσταση (διαδικτυακά). Το Κ.Ε.Ε.ΕΝ.ΑΠ ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Οκτώβριο του 2006 με την έναρξη των κάτωθι δύο πρώτων εκπαιδευτικών πιλοτικών προγραμμάτων ετήσιας διάρκειας, 250 ωρών το καθένα (πέντε θεματικές ενότητες 50 ωρών που διαρκούσαν 8 εβδομάδες):

- «Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών»
- «Οικονομία - Διοίκηση – Επιχειρήσεις»

που οδηγούν στην απόκτηση «Πιστοποιητικού Δια Βίου Εκπαίδευσης». Από τη χρονική περίοδο 2007-2008 υλοποιείται και το πρόγραμμα «Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Ενηλίκων» διάρκειας 100 ωρών.

Στα δύο πρώτα χρόνια πιλοτικής λειτουργίας του παρατηρείται σημαντική αύξηση της ζήτησης για τις υπηρεσίες του συγκεκριμένου μοντέλου. Αξίζει να σημειωθεί ότι για το 2006 ο αριθμός των αιτήσεων για συμμετοχή στο πρόγραμμα ήταν 1.006 ενώ για το 2007 3.701. Από τις 1.006 αιτήσεις για συμμετοχή στα προγράμματα του Κ.Ε.Ε.ΕΝ.ΑΠ στο πρώτο χρόνο λειτουργίας, τελικά μόνο 338 εκπαιδευόμενοι κατάφεραν να ολοκληρώσουν το σύνολο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και να πάρουν το Πιστοποιητικό Δια Βίου Εκπαίδευσης (Πίνακας 1).

Πίνακας 1: Αριθμός εκπαιδευόμενων που κατάφεραν να πάρουν πιστοποίηση

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΝΤΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ
	ΟΔΕ	ΤΠΕ	ΟΔΕ	ΤΠΕ	
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	8	3	7	6	24
ΑΤΤΙΚΗ	10	11	16	14	51
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	5	7	11	13	36
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	6	11	13	12	42
ΗΠΕΙΡΟΥ	7	7	14	15	43
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	6	13	11	9	39
ΚΕΝΤΡ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	8	5	12	10	35
ΚΡΗΤΗ	4	5	6	13	28
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	8	9	14	9	40
	62	71	104	101	
ΣΥΝΟΛΟ	133		205		338

Όπως και κάθε άλλη εκπαιδευτική δραστηριότητα, έτσι και τα προγράμματα-

τα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ενηλίκων οφείλουν να υπόκεινται σε περιοδική αξιολόγηση με ζητούμενο πάντα την ποιότητα των υπηρεσιών. Η αποτίμηση της αξίας και της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι απαραίτητη για: (α) την δικαιολόγηση της αρχικής πρωτοβουλίας και επένδυσης (β) την διασφάλιση της επίτευξης των στόχων του προγράμματος (γ) την βελτίωση των διαδικασιών και αποτελεσμάτων (δ) την λήψη αποφάσεων για την επέκταση, συνέχιση ή διακοπή του προγράμματος.

Στην παρούσα εργασία προτείνεται ένα μοντέλο αξιολόγησης προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ενηλίκων από απόσταση το οποίο εφαρμόζεται στις προσφερόμενες υπηρεσίες εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ενηλίκων του Κ.Ε.Ε.ΕΝ.ΑΠ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κατά καιρούς έχουν δοθεί μια πληθώρα ορισμών της έννοιας της αξιολόγησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων από σημαντικούς θεωρητικούς (Stake, 1973; Scriven, 1991; Stufflebeam, 2000; Patton, 1997; Fetterman, 2001), αλλά και από διάφορους εκπαιδευτικούς οργανισμούς και φορείς (ACE, ADEC, AEA, IHEP, JISC, EURYDICE Network, κ.ά), κάθε ένας όμως λειτουργεί και εφαρμόζεται σε διαφορετικό πλαίσιο, υπό διαφορετικές συνθήκες και καλύπτει διαφορετικές ανάγκες. Για το πλαίσιο της αξιολόγησης προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ενηλίκων από απόσταση αναπτύχθηκε, και θα χρησιμοποιείται στη συνέχεια ο εξής ορισμός:

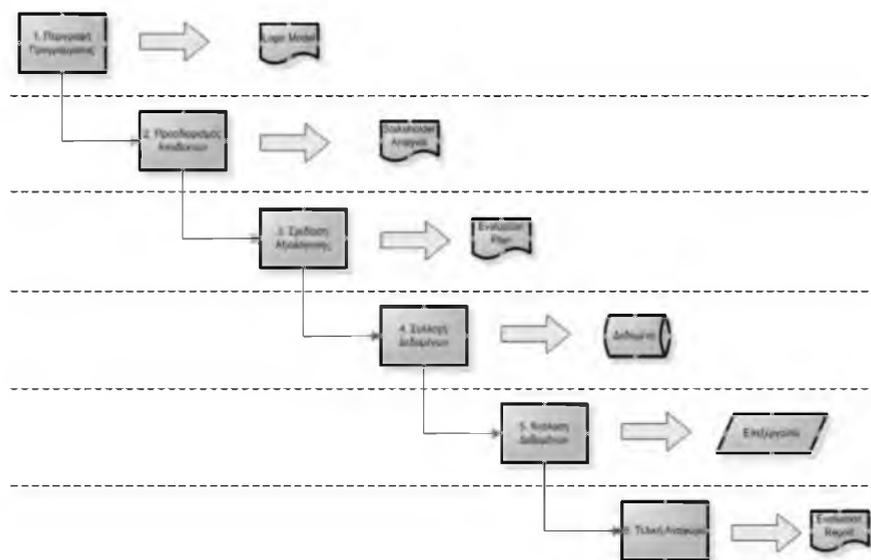
Αξιολόγηση εκπαιδευτικού προγράμματος θεωρείται η συστηματική διαδικασία αποτίμησης της αξίας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του προγράμματος, σύμφωνα με τα κοινώς αποδεκτά ή/και θεσπισμένα πρότυπα, κριτήρια και αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων, της δια βίου μάθησης και της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Αρκετοί επιστήμονες (Ehrman, 1997; Bates, 2000 και Cysr, 2001) έχουν αναπτύξει θεωρητικά μοντέλα, τα οποία λαμβάνουν υπόψη πλήθος παραγόντων για την αξιολόγηση (evaluation) των προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Τέτοια παραδείγματα είναι το μοντέλο της αξιολόγησης επικεντρωμένης στη χρησιμότητα (Utilisation-Focused Evaluation) του Patton, το μοντέλο ενδυναμωτικής αξιολόγησης (Empowerment Evaluation) του Fetterman, στο οποίο η αξιολόγηση θεωρείται ως μέσο για την προώθηση της ενεργητικής συμμετοχής και την ενδυνάμωση όλων των συντελεστών ενός εκπαιδευτικού προγράμματος, και ιδιαίτερα των εκπαιδευομένων (Stufflebeam, 1999).

Στην παρούσα εργασία για την αξιολόγηση των προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης του Κ.Ε.Ε.ΕΝ.ΑΠ έγινε ένας συνδυασμός στοιχείων των παραπάνω μοντέλων και προτείνεται ένα νέο μοντέλο. Το μοντέλο αυτό προσεγγίζει με ολιστική οπτική το συνολικό εκπαιδευτικό πλαίσιο του προγράμματος, λαμβάνοντας υπόψη και εξετάζοντας πολλούς παράγοντες που έχουν συμβάλει στο σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την υλοποίηση και την εφαρμογή του προγράμματος. Κύριος σκοπός του μοντέλου αξιολόγησης είναι να βρεθούν τα δυνατά και αδύναμα σημεία των προγραμμάτων και του οργανισμού, να αναδειχθούν

οι καλές πρακτικές που μπορούν να εφαρμοστούν σε άλλα παρόμοια προγράμματα και να γίνει μία πρόταση βελτιωτικών ρυθμίσεων και ενεργειών. Το μοντέλο διακρίνεται στις εξής φάσεις – βήματα (Σχήμα 1): **(1)** περιγραφή του προγράμματος **(2)** προσδιορισμός αποδεκτών **(3)** ανάπτυξη διερευνητικών ερωτήσεων **(4)** συλλογή δεδομένων **(5)** επεξεργασία και ανάλυση δεδομένων **(6)** εξαγωγή τελικών συμπερασμάτων .

Φάσεις μοντέλου (1^ο επίπεδο ανάλυσης)

Σχήμα 1: Διάγραμμα Φάσεων μοντέλου αξιολόγησης (1^ο επίπεδο ανάλυσης)

Από τις τρεις πρώτες φάσεις (Σχ. 1) αναδεικνύονται οι σημαντικοί παράγοντες / στοιχεία προς αξιολόγηση. Στο τέλος της τρίτης φάσης οι παράγοντες αυτοί μετασχηματίζονται σε ερωτήσεις αξιολόγησης. Το σύνολο των παραμέτρων προς αξιολόγηση ενσωματώνεται σε εργαλεία / μεθόδους συλλογής δεδομένων (ποιοτικές / ποσοτικές τεχνικές, τριγωνοποίηση) και με την ολοκλήρωση της συλλογής δεδομένων ακολουθεί η συγκεντρωτική καταγραφή τους και η μετατροπή τους σε διαγράμματα ποσοτών. Από την εξέταση και μελέτη των διαγραμμάτων και των ποιοτικών στοιχείων που συλλέγονται προκύπτουν οι διαπιστώσεις και τα συμπεράσματα. Τέλος, διαμορφώνονται οι προτάσεις – συστάσεις για την βελτίωση των σημείων που χρίζουν ιδιαίτερης σημασίας και προσοχής, ανάλογα σε ποιον αποδέκτη απευθύνονται.

Οι κύριες φάσεις του μοντέλου αξιολόγησης, σε χαμηλότερο επίπεδο ανάλυσης, υλοποιούνται και εξελίσσονται σε διακριτές υπο-φάσεις, κάθε μια από τις οποίες παράγει αποτελέσματα, τα οποία χρησιμοποιούνται ως δεδομένα εισόδου στην επόμενη φάση. Οι υπο-φάσεις αυτές σε δεύτερο επίπεδο ανάλυσης είναι:

- 1.1 Η ανάλυση των στοιχείων του προγράμματος και ο καθορισμός του σκοπού, των στόχων και του εύρους της αξιολόγησης μέσω του λογικού μοντέλου του προγράμματος.
- 2.1 Ο προσδιορισμός των ενδιαφερόντων / αναγκών των αποδεκτών για το πρόγραμμα.
- 3.1 Ο προσδιορισμός κατάλληλων διερευνητικών ερωτήσεων, οι οποίες απαντούν στα ενδιαφέροντα/ανάγκες των αποδεκτών, και εκ των οποίων οι πιο σημαντικές θα αποτελέσουν τις τελικές πλέον ερωτήσεις αξιολόγησης.
- 3.2 Ο προσδιορισμός κριτηρίων και προτύπων που διέπουν τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων και της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.
- 3.3 Η κατάταξη των ερωτήσεων σε θεματικούς άξονες, για καλύτερη οργάνωση
- 4.1 Η τεκμηριωμένη επιλογή των μεθόδων συλλογής δεδομένων που θα χρησιμοποιηθούν για να απαντήσουν στις ερωτήσεις αξιολόγησης.
- 4.2 Η σύνταξη χρονοδιαγράμματος για την χρονικά έγκυρη υλοποίηση των ανωτέρω βημάτων.
- 5.1 Η στατιστική επεξεργασία δεδομένων, παραγωγή αξιοποιήσιμων διαγραμμάτων.
- 6.1 Η ανάπτυξη της δομής και η σύνταξη της τελικής αναφοράς, παράθεση συμπερασμάτων, κριτικής, προτάσεων, μελλοντικών κατευθύνσεων.
- 6.2 Η κατάλληλη μορφοποίηση αποτελεσμάτων και προτάσεων και κοινοποίηση τους στους ανάλογους αποδέκτες για μελλοντική λήψη αποφάσεων.

Ένας από τους βασικούς στόχους της αξιολόγησης είναι και η αποτίμηση της “ποιότητας” (quality) και “αποτελεσματικότητας” (effectiveness) του εκπαιδευτικού προγράμματος. Ο όρος ποιότητα αναφέρεται κυρίως στα χαρακτηριστικά και τις διαδικασίες του προγράμματος, ενώ η αποτελεσματικότητα περισσότερο στα αποτελέσματα (μαθησιακά, ικανοποίηση εκπαιδευομένων, κ.ά.). Είναι σημαντικό να κατανοηθεί ότι χωρίς σημεία αναφοράς, οι δύο αυτοί όροι δεν έχουν υπόσταση. Έτσι, η μέτρηση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας σχετίζεται με το κατά πόσο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ανταποκρίνεται στα κοινώς θεσπισμένα, τεκμηριωμένα και αποδεκτά πρότυπα ποιότητας και αποτελεσματικότητας, σύμφωνα με τους στόχους του προγράμματος και τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των αποδεκτών του.

Βέβαια, μέχρι σήμερα δεν έχει υπάρξει κοινή συμφωνία ή σύγκλιση σε θέματα προτύπων ή προδιαγραφών ποιότητας-αποτελεσματικότητας. Από την εξέταση και ανάλυση των κυριότερων και ευρύτερα αποδεκτών προτύπων (Moore, 2002; QAA, 1999; U.S.D.E, 2006), κριτηρίων (IHEP, 2000; IMD, 2007) και προδιαγραφών (ACE, 1996; ADEC. 2002; ΑΕΑ, 2004; CHE, 1997; DEAC, 2007; MSCH, 2002) για την αξιολόγηση της ποιότητας προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων από απόσταση, προτείνεται ένα σύνολο κριτηρίων ποιότητας για την ολιστική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προγράμματος. Τα κριτήρια που επιλέχθηκαν ταξινομήθηκαν στους εξής άξονες: (α) Θεομικό πλαίσιο

(β) Οργάνωση προγράμματος (γ) Εκπαιδευτικό περιεχόμενο (δ) Τεχνική υποστήριξη.

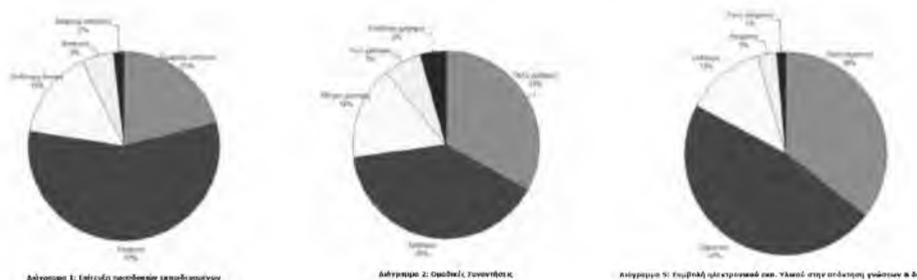
Το προτεινόμενο μοντέλο προτείνει τη χρήση ποιοτικών και ποσοτικών τεχνικών ανάλυσης των δεδομένων που συλλέγονται ανά κριτήριο ποιότητας (Dawson, 2002; Patton, 2002; Cohen & Manion, 2000). Έτσι οι μέθοδοι συλλογής δεδομένων είναι: (α) ερωτηματολόγια (β) συνεντεύξεις (γ) παρατήρηση πεδίου (δ) ανάλυση εγγράφων.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ακολουθεί μία συνοπτική παρουσίαση κάποιων ποσοτικών και ποιοτικών ευρημάτων της αξιολόγησης της πιλοτικής λειτουργίας του προγράμματος ΤΠΕ στο Κ.Ε.Ε.ΕΝ.ΑΠ. Από την ανάλυση των ερωτηματολογίων που συμπλήρωσαν οι εκπαιδευόμενοι βρέθηκαν ενδεικτικά τα κάτωθι αποτελέσματα (Σχήμα 3):

- Σε ποσοστό 57% ομολογείται από τους εκπαιδευόμενους ότι συμφωνούν πως επιτυγχάνονται οι προσδοκίες τους (21% συμφωνούν σε απόλυτο βαθμό)
- Σε ποσοστό 39% οι ομαδικές συναντήσεις θεωρήθηκαν χρήσιμες (33% τις θεώρησαν πολύ χρήσιμες)
- Σε ποσοστό 47% θεωρούν σημαντική τη συμβολή ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού στην απόκτηση γνώσεων & δεξιοτήτων (36% τη θεωρούν πολύ σημαντική)
- Σε ποσοστό 49% θεωρούν σημαντική τη συμβολή ερωτήσεων αυτόαξιολόγησης στην απόκτηση γνώσεων & δεξιοτήτων (το 36% τις θεωρεί πολύ σημαντικές)

Αποτελέσματα αξιολόγησης

Σχήμα 3: Γραφήματα αποτελεσμάτων αξιολόγησης

Από τις συνεντεύξεις που έδωσαν οι εκπαιδευτές και οι υπεύθυνοι διδακτικών ενοτήτων βρέθηκε ότι:

- Οι εκπαιδευτές των τμημάτων περιφέρειας ανά διδακτική ενότητα αποτελούν κρίσιμη μεταβλητή και θα πρέπει να επιλέγονται με συγκεκριμένα κριτήρια, αλλά και να επιμορφώνονται συνεχώς και με σωστό τρόπο, ώστε να έχουν τις γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για ένα τέτοιο συγκεκριμένο ρόλο.

- Η αρμονική συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων συντελεστών (εκπαιδευτών, υπεύθυνων διδακτικών ενοτήτων και υπευθύνων προγράμματος σπουδών) αποτελεί παράγοντα επιτυχίας, αφού επιλύονται πολύ γρήγορα διδακτικά και διαδικαστικά προβλήματα, αλλά και μπορεί να εμπλουτιστεί το μαθησιακό περιεχόμενο με εύκολο και γρήγορο τρόπο.
- Ο συνεχής εμπλουτισμός του μαθησιακού υλικού με αλληλεπιδραστικό εκπαιδευτικό λογισμικό, κατατοπιστικά videos για τη θεωρία αλλά και ασκήσεων πρακτικής άσκησης και αυτοαξιολόγησης, θεωρείται ότι συμβάλλει ουσιαστικά στην κατανόηση δύσκολων εννοιών της ύλης.
- Θα πρέπει να αποφεύγεται η επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευόμενων και εκπαιδευτών μέσω τηλεφώνου, παρά μόνο μέσω του forum του συστήματος με σκοπό να καλλιεργηθεί ένα κλίμα εικονικής μαθησιακής κοινότητας ενηλίκων.
- Σε ποσοστό 100% αποδεικνύεται ότι οι εκπαιδευόμενοι θα πρότειναν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα σε συνεργάτες, φίλους, κτλ.
- Οφείλει να εξεταστεί το θέμα ομοιογένειας των εκπαιδευτικών ομάδων ως προς τις αρχικές δεξιότητες τους σε χρήση υπολογιστών.
- Η άμεση και αποτελεσματική τεχνική υποστήριξη εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων είναι σημαντικότερος παράγοντας.

Το προτεινόμενο μοντέλο έδωσε τη δυνατότητα στη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων να εξάγει πολύ χρήσιμα συμπεράσματα για το σύνολο των προγραμμάτων του Κ.Ε.Ε.ΕΝ.ΑΠ. Το μοντέλο αυτό είναι χρονοβόρο στην υλοποίησή του. Όμως είναι απλό αφού είναι τυποποιημένο και βασίζεται σε αποδεκτά πρότυπα, προδιαγραφές και τεχνικές συλλογής κι ανάλυσης δεδομένων. Το μοντέλο αυτό εφαρμόζεται πιλοτικά για τις 2 πρώτες χρονιές λειτουργίας του Κ.Ε.Ε.ΕΝ.ΑΠ και μόνο για τα δύο από τα προγράμματα που υπάρχουν. Για τη διασφάλιση της ποιότητας της διαδικασίας της αξιολόγησης χρησιμοποιείται λίστα προτύπων (AJCSEE, 2007), τα οποία οργανώνονται στις εξής κατηγορίες: (α) Χρησιμότητα (Utility) (β) Δυνατότητα Επίτευξης (Feasibility) (γ) Τυπικότητα (Propriety) (δ) Ακρίβεια (Accuracy) με συνολικά τριάντα (30) υποκριτήρια. Η φάση αξιολόγησης του μοντέλου είναι ακόμη σε εξέλιξη και θα ολοκληρωθεί όταν έχει συμπληρωθεί αξιόπιστο δείγμα δεδομένων.

Ένα από τα βασικά πορίσματα που βρέθηκε είναι ότι τα προγράμματα διαβίου εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ενηλίκων, και ιδιαίτερα αυτό στις ΤΠΕ, πρέπει να συνεχιστούν και να επεκταθούν και σε άλλα γνωστικά αντικείμενα. Αξίζει μόνο να σημειωθεί ότι το 98% των εγγεγραμμένων εκπαιδευόμενων στο πρόγραμμα πιστοποιήθηκε για τις δεξιότητες στις ΤΠΕ. Αυτό είναι τρομερό επίτευγμα εάν αναλογιστεί κανείς ότι ο μέσος όρος αποφοίτησης στα προγράμματα εκπαίδευσης από απόσταση είναι 60% (το drop out rate είναι γύρω στο 40%) (Levy, 2007).

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η συγκεκριμένη έρευνα δε θα ήταν δυνατόν να υλοποιηθεί χωρίς την υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων και ιδιαίτερα του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων Επικ. Καθηγητή Κωνσταντίνου Τοσαμαδιά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- American Joint Committee on Standards for Educational Evaluation (AJCSEE) (2007). *Program Evaluation Standards*, Western Michigan University. 19 Dec. 2007, <http://www.wmich.edu/evalctr/jc/>.
- Bates, A. W. (2000). *Managing technological change. Strategies for college and university leaders*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Cohen L., Manion L, (2000), *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*, Αθήνα: Μεταίχμιο, 321-346.
- Cyrs, T. E. (2001). *Evaluating Distance Education Program and Courses*. [τελευταία πρόσβαση 10/12/2008] http://www.zianet.com/edacyrs/tips/evaluate_dl.htm.
- Dawson C. (2002). *Practical Research Methods*, Oxford: How To Books, 27-38.
- Duning, B. S., Van Kekerix, M. J., & Zaborowski, L. M. (1993). *Reaching learners through telecommunications*. San Francisco, Jossey-Bass.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2001). «*Η πραγμάτωση μιας ευρωπαϊκής περιοχής διά βίου μάθησης*».
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2006). «*Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ποτέ δεν είναι αργά για μάθηση*».
- Ehrmann, S. C. (1999). *Studying teaching, learning and technology: A tool kit from the Flashlight Program*. TLT Group, One Dupont Circle, NW, Suite 360, Washington, DC, 20036-1110 Flashlight Program.
- Levy, Y. (2007). Comparing dropouts and persistence in e-learning courses. *Computers & Education*, 48(2), 185-204.
- Moore, J. (2002). *Elements of quality: The Sloan-C framework*. Pillar Reference manual. Needham MA , USA: The Sloan Consortium (Sloan-C).
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage, 207-339.
- Stufflebeam, D. L. (1999). *Foundational models for 21st century program evaluation*. Kalamazoo, MI: Western Michigan University, The Evaluation Center.